

PBLs innspill til Prop. 96L (2019-2020) Endringer i barnehageloven

PBL er Norges største interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager, stiftet i 1993. Med 1.923 medlemsbarnehager og deres 32.000 ansatte og om lag 105.000 barn, har PBL bygget opp et omfattende kompetansemiljø om drift av private barnehager. Vi har medlemmer over hele landet, i 214 kommuner. Siden 2014 har det vært forutsetning for å være medlem i PBL, at barnehagen har en tariffavtale som også regulerer tjenstepensjonen.

PBL takker for muligheten til å komme med innspill. Under følger våre viktigste innspill.

Psykososialt barnehagemiljø

PBL støtter Kunnskapsdepartementets (KD) forslag til endringer i lovteksten som fremgår av proposisjonen.

PBL er i tvil om kommunene har kompetanse til å følge opp tilsynsbestemmelsene, slik de nå er foreslått. PBL mener tilsynsansvaret må legges til en mer uavhengig instans, f.eks. fylkesmannen. Enda bedre vil det være å innføre individuelle rettigheter, fremfor plikter for barnehagen, med et tilhørende nasjonalt system for håndheving.

Skal de foreslåtte reglene fungere etter sin hensikt, må de praktiseres slik at de ikke går ut over barns rettigheter etter annet regelverk, bl.a. barnehageloven § 19 g.

Det må heller ikke legges opp til en praktisering som låser opp så mye ressurser at det blir for lite rom til avdekking av behov og tiltak for de aller mest sårbare barna.

Regulering av private barnehager

PBL er kritisk til arbeidet med kunnskapsgrunnlaget som er samlet inn, når behovet er presis og relevant informasjon om sektoren. Svakheter i grunnlaget skaper grobunn for mistillit til sektoren. Svakheteene sår også tvil om behovet for reguleringer, og hvordan disse i så fall skal utformes. De mest utfordrende problemstillingene er ikke en del av denne lovproposisjonen.

PBL mener «økonomisk likeverdig behandling av kommunale og private barnehager», slik vi kjenner det fra regelverket som fulgte av barnehageforliket i 2003, ikke lenger eksisterer. Blant annet ble kommunenes pensjonskostnader tatt ut av beregningen av tilskudd til barn i private barnehager i 2016. Kommunale pensjonskostnader ble erstattet med en sjablong (13 prosent) som er lavere enn gjennomsnittlig pensjonskostnad for kommunale barnehager (18 prosent i 2018, ifølge barnehagemonitor.no). Likevel er vilkårene for ansatte i barnehager med PBL-tariff fullt ut konkurransedyktige med vilkårene for ansatte i barnehager med KS-tariff.

Samtidig som private barnehager siden 2016 har fått redusert samlet tilskuddsgrunnlag, er ikke nasjonal bemanningsnorm fullfinansiert fra 1. august 2019 pga. at dagens finansieringsmodell ikke har mulighet til samtidig finansiering. PBL støtter innføringen av nye normer, men manglende finansiering truer kvaliteten og mangfoldet i sektoren.

Bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling

Hovedprinsippene om at tilskudd skal komme barna til gode, og rett til å skape økonomisk resultat for eier ligger fast. Mange utfordringer omkring tolkning av bestemmelsenes nærmere innhold er fremdeles uavklart. PBL registrerer at KD mener det er rimelig at barnehageeierne kan få en rimelig avkastning på arbeids- og kapitalinnsatsen som er lagt inn. Dette er i tråd med barnehageforliket og

avgjørende for videre utvikling av kvalitet i sektoren. Det samme gjelder eiendomsretten, en annen avgjørende forutsetning i barnehageforliket som ikke bør utfordres.

Økonomisk tilsyn

PBL viser til Stortingets vedtak 805 (31. mai 2018): «*Stortinget ber regjeringen ved evalueringen av kommunens tilsynsansvar sikre at det etableres et uavhengig tilsynssystem for barnehagesektoren*». PBL mener KD ikke kan kvittere ut vedtak 805 gjennom Prop. 96 L. I tillegg underbygger en rekke rapporter, stortingsmeldinger, lovforslag m.v. behovet for uavhengighet i tilsynet også med kvaliteten i barnehagene.

PBL mener det neste steget må bli å la Utdanningsdirektoratet føre tilsyn også med kommunenes tilskuddsberegninger. Bare de siste tre årene har kommunene feilberegnet tilskudd for nærmere 300 millioner kroner. Et høykompetent nasjonalt tilsynsnivå i økonomisaker er svært viktig.

Med en tydelig veileder som peker på hvilke prinsipper som gjelder omkring bruk av offentlige tilskudd, vil private barnehager kunne styrke sin posisjon som seriøse og utviklingsorienterte tjenesteprodusenter. Dette tilsynet bør også være klageinstans for beregning av tilskuddssatser.

PBL har laget en skisse av et nytt og uavhengig tilsynssystem som ikke innebærer oppbygging av et stort byråkrati. Dette deler vi gjerne med komiteen eller interesserte representanter i komiteen.

Kommunen som barnehagemyndighet – krav til likebehandling og uavhengighet

Ny § 11 kan bidra til å styrke relasjonene mellom private barnehager og kommunene. Det er ofte svært utfordrende når kommunene skal ha ansvar for tilskudd, være tilsynsmyndighet, og samtidig konkurrent som barnehageeier.

PBL ber komiteen, som et ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak om et uavhengig tilsynssystem, gi et uavhengig organ oppgaven med å behandle søknader om dispensasjon fra de nasjonale normene og øvrige krav nevnt i proposisjonen. PBL viser for øvrig til eksempelet med Trondheim kommune i proposisjonen, hvor kommunen legger opp til å ikke følge barnehageloven selv.

Kommentarer til endringer av lovparagrafer:

- *§ 19 Kommunalt tilskudd til godkjente private barnehager. Kommunen kan gi tilskudd til godkjente private barnehager.*
  - Her fjernes «skal» for eksisterende offentlig godkjente private barnehager som i dag mottar offentlig tilskudd gjennom offentlig godkjenning. Ny § 19 svekker dette.
  - Samtidig benytter ikke departementet muligheten til å bevare og styrke mangfoldet i barnehagesektoren gjennom å sikre fri etablering. I sum mener PBL det vil være til hinder for kvalitetsutvikling i sektoren.
  - «Kan» betyr i realiteten «Kommunalt skjøn», som igjen hindrer etablering av nye private barnehageplasser og barnehager som foreldre etterspør. Manglende muligheter for etablering av nye barnehager er nevnt av departementet som en av årsakene til den økende graden av oppkjøp, etter endringen fra «skal» til «kan» i 2011.
- *§ 56 Utdanningsdirektoratets tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager*
  - Nåværende § 16 a fastslår at «*vedtak om tilbakehold eller tilbakebetaling av tilskudd skal stå i forhold til regelbruddets art og økonomiske betydning.*» Dette går ikke lenger frem av lovteksten. PBL mener dette må inn i ny § 56.